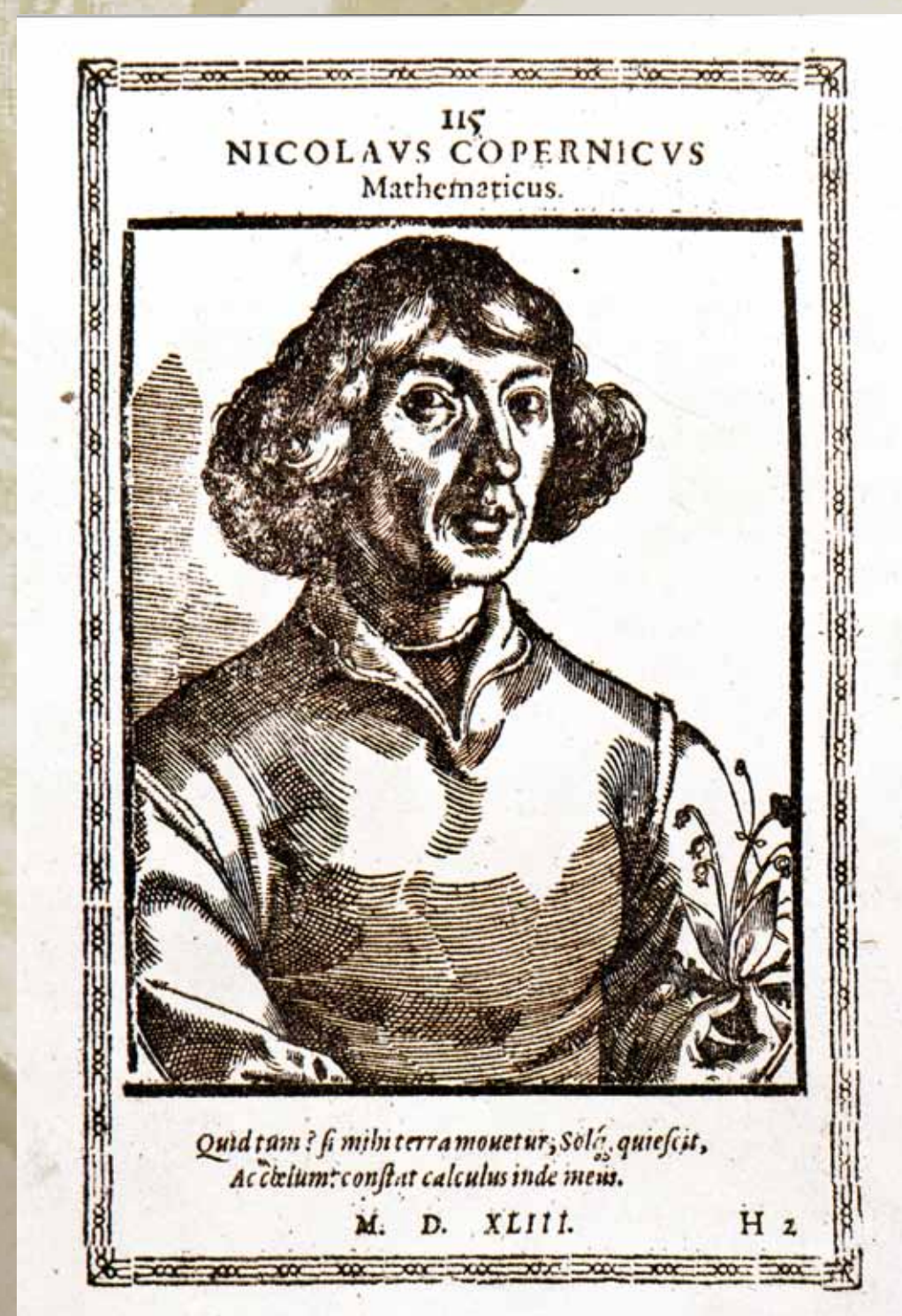

Recepta pisana przez Mikołaja Kopernika, Eugeniusz Rybka, Przemysław Rybka, *Kopernik. Człowiek i myśl*, Warszawa 1972, s. 103

Maurycy Ferber, biskup warmiński, długoletni pacjent Mikołaja Kopernika, Mieczysław Skulimowski, *Mikołaj Kopernik, wybitny przedstawiciel medycyny XVI wieku w Polsce 1473–1543*, Kraków 1973, s. 21

Tobias Stimmer, *Portret Mikołaja Kopernika*, 1587; jest to najstarszy wizerunek Mikołaja Kopernika wykonany techniką graficzną; istnieją hipotezy, że został on stworzony na podstawie autoportretu Kopernika; opublikowano go w dziele Nicolausa Reusnera *Obrazy albo wizerunki sławnych mężów uczonych*, Krzysztof Mikulski, *Mikołaj Kopernik. Życie i działalność*, Toruń 2009, s. 50

Zamek krzyżacki w Królewcu; Mikołaj Kopernik został tam wezwany przez Albrechta Hohenzollerna; Mikołaj Kopernik był też czołową postacią zachodnich Prus w wojnie z zakonem krzyżackim; zajmował stanowisko biskupiego lekarza i dbał o zdrowie członków kapituły; udzielał medycznych konsultacji i porad najważniejszym osobistościom ze wszystkich części Prus, *Niezwykłe biografie. Mikołaj Kopernik 1473–1543. Pasja życia*, Warszawa 2009, s. 9

LEKARZ I ŻOŁNIERZ

Od 1507 roku Mikołaj Kopernik stale mieszkał na Warmii i trudnił się do ostatnich chwil sztuką leczenia. Ta działalność przynosiła mu sławę nie tylko w całej Warmii, ale także w Królewcu, Chełmnie i dalej. Nazywano go eskulapem. Przypuszcza się, że wcześniejsze studia medyczne połączył ze studiami filozoficzno-matematycznymi w Padwie. W 1501 roku powrócił na Wydział Medyczny: czytał, słuchał wykładów, śledził własności chorób, kupował książki medyczne, a także pobierał praktyki u słynnych lekarzy. Sztuka lekarska była wówczas na bardzo niskim poziomie, oczym świadczyć mogły liczne zabobony i gusła, m.in. „kto rubin nosi, nie miewa snów okropnych; granat rozwesela serce; magnes rośnie w Indiach nad wielkim oceanem; jeśli Bóg zechce, pomoże; cierpiącym na miłość pomaga lek zwany hereos, bo usypia”.

Kopernik najbardziej interesował się anatomią – otrzymał stopień doktora medycyny z anatomii w roku 1504. Swoją praktykę świadczył ludziom najbiedniejszym, sam przygotowując dla nich lekarstwa. Również biskupi trapieni chorobą wzywali Mikołaja Kopernika. Zachowały się opisy terapii i recepty przepisywane niektórym chorym.

Rządy Mikołaja Kopernika w kapitule warmińskiej przypadły na bardzo trudny okres. Krzyżacy pragnęli przyłączyć Warmię do ziem zakonu. Starali się wszelkimi sposobami zapewnić sobie poparcie Stolicy Apostolskiej, a gdy to się nie powiodło, mistrz zakonu mścił się na mieszkańcach Warmii. Mikołaj Kopernik postanowił przy pomocy prawa, traktatów i umów Rzeczypospolitej z Krzyżakami pokonać wielkiego mistrza. W latach 1519–1521, w czasie wojen krzyżackich, na jego barkach spoczęła obrona warmińskich zamków. Wzmocnił fortyfikacje zamku w Olsztynie, wskutek czego wojska krzyżackie zrezygnowały z jego oblężenia. W roku 1520 Mikołaj Kopernik został przez kapitułę wydelegowany do negocjacji z wielkim mistrzem Albrechtem Hohenzollernem (Kopernika mianowano wówczas komisarzem Warmii). Pisał do króla Zygmunta Starego, że czynić będzie to, „co przystoi ludziom szlachetnym i uczciwym oraz bez reszty oddanym Waszemu Majestatowi – nawet jeśliby przyszło zginąć”. List ten został przechwycony przez Krzyżaków. Dzięki pomocy króla Zygmunta oraz przygotowaniu fortyfikacji i obrony zamku udało mu się zmusić Krzyżaków do zakończenia oblężenia.

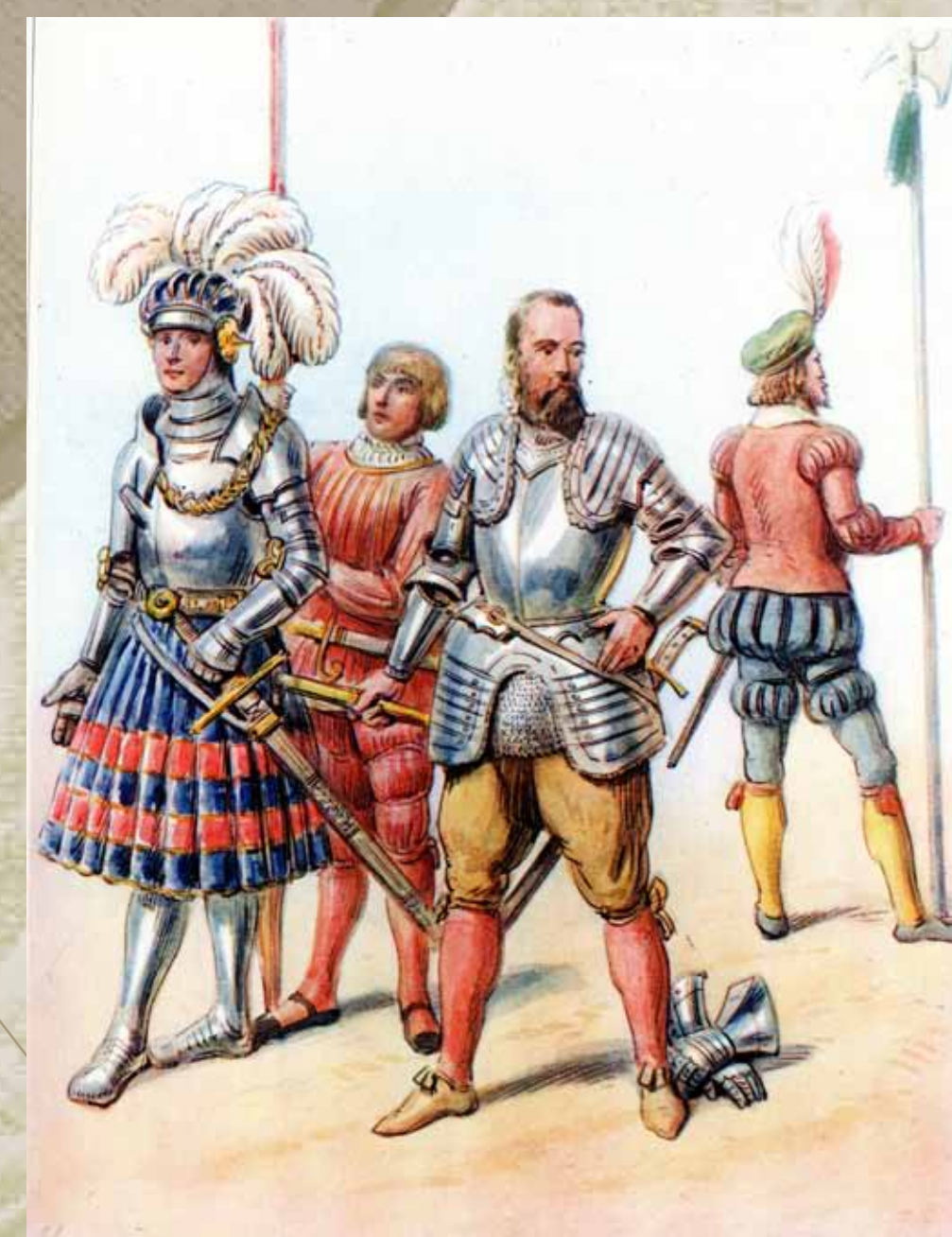
Wzgórze Katedralne we Fromborku, Jan Adamczewski, *Polskie miasta Kopernika*, Warszawa 1972, s. 147

Rycerstwo polskie w okresie 1350–1500, Bronisław Gembarzewski, *Polska, jej dzieje i kultura od czasów najdawniejszych do chwili obecnej*, Warszawa, około 1927, s. 232

Paulina Kopestyńska, *Mikołaj Kopernik na Warmii*, replika, 2012, APAN

Rycerstwo XVI w., Bronisław Gembarzewski, *Polska...*, s. 351

Rycerstwo polskie XV–XVI w., Bronisław Gembarzewski, *Polska...*, s. 287